

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
harmadik részét küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorú, vagy
ennek helyéért 5 fr
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

E. M. K. E.

Örömmel értesülünk, hogy az erdélyreszi magyar közmívelődési egyesület tényleg befizetett alap-tőkéje e folyó hó elején a kétszáz ezer forintot elérte. Az aláírt, de még be nem fizetett összeg is szintén eléri a kétszáz ezeret. — Azonban az eddig aláírt összegnek kamatai teljes befizetés után is csak kis részben fedezhetik a vidéki választmányok által bejelentett első szükségletet.

A segélyezés megkezdése már tovább nem halasztható s azt a központi választmány a jövő év elején meg is kívánja kezdeni. Hogy a segélyezés csak a legveszélyeztetett pontokon a jövő évvel eredményesen megkezdhető legyen, multhatatlanul szükség, miszerint elvállalt kötelezettségét mindenki teljesítse és a mellett minél több új tagot nyerjen meg s a gyűjtés minden útját megkísértse.

Megyénk az első volt, melynek területén a taggyűjtés és az aláírás anyagi erőnkhez képest a legnagyobb méretekben megindult; azonban az elvállalt kötelezettségek beváltása s a további gyűjtés körül — nem tagadhatjuk — bizonyos lankadás állott be. A munka kezdetén kiérdemelt első nevet csak úgy tarthatjuk meg, ha a fizetések teljesítése és a gyűjtés minden módjai kihasználásában is folytonosan előljárni igyekszünk. — Első sorban tizesse be minden tag, személyes felhívás nélkül is a vidéki körök elnökségeihez a folyó év végéig még hátralékos tartozását lehetőleg azonnal, hogy a jövő hó végével megyénk egész tartozása egy jelentékeny összegben a központba beszállítható legyen. De ennyi még csak a szoros kötelezettség. Bármily szegények vagyunk is, további áldozatokat kell hozni. Ha új tagok szerzésének már tere nincs, a közvetlen és közvetett önmegadózatásnak hány magában meg sem érez-

heti módja kínálkozik. Sőt e részbeni buzgóságunk ne csak az egyleti alaptőke nevelésére terjedjen. Igyekezzünk saját körünkben vidékünk egy-egy specialisabb magyar nemzeti kulturális szükséglete kielégítésére a kezdeményező lépéseket megtenni, alapot teremteni. — A Balázsfalva vidéki magyar olvasó-egylet, a borbándi kiseddóvoda létesítése az ily irányú működés és áldozatkészségnek buzditó példái.

A czélba vett munkában lankadnunk pillanatnyira se szabad s hogy kiérdemeljük és megnyerhessük a nemzet segélyét, magunknak kell elsőnek lennünk a tevékenység és áldozatkészségben.

Felhívás Nagyenyed város tisztelt közönségéhez!

Városunkban ezélt pár évvel, nagyrészen nőtagokból kör alakult, azon nemes és emberbaráti czélt tűzvéln maga elébe, hogy az iskoláinkban tanuló, szegény sorsu, mindkét nemhez tartozó gyermekeknek legalább egy részét, — azokat kik a legmostohább anyagi viszonyok között kénytelenek tanulásukat folytatni; kiknek nincs meg a szükséges téli ruhájuk, nincs lábbelik, mely gyenge testöket elfodje, azoknak a tél fagyaló hidege ellen védelmet nyújtson. — a közönségnek szivesen összeadott filléreiből, felajánlott viseltes ruha darabjaiból felruhazza s ez által tanulói munkásságuk folytatását reájuk nézve a hideg téli évszakban is lehívó tegye.

Ezen körnek, maga elébe tűzött nemes feladatát, a közel mult pár évben sikerült kielégítő eredménnyel megoldania.

Városunk áldozatra kész tisztelt közönsége, ezen czélra panasz nélkül, sőt örömmel mondhatjuk: a legszivesebb készséggel, kelemesen meglepő előzékenységgel adta össze fillereit, ajánlotta fel ezélszerű átalakítás folytán jól felhasználható viseltes ruhadarabját olyan mennyiségben, hogy pl. a közel mult év karácsonyestvéjén, körülünk csaknem 100 mindkét nemhez tartozó szegénysorsu, enyedi illetőségű tanuló gyermeket látott el

nemzetiség és vallásra való tekintet nélkül a legkülönböztetlenebb téli ruha darabokkal, lábbelikkal.

Közönségünk a nagy apostol szavaival szólva: „magára öltötte a könyörületnek ingóját”. Irgalmasságot gyakorolt azon szegény sorsu tanulókat iránt, kik sanyaru helyzetükben, gyenge tagjaikban érezvén a tél fagyaló hidegének bántalmait kétségbeesetten eképpen sohajtoztak: „hideg a tél nagyon”, ki ad ruhát nekem?

Körünk nő-tagjai közül számosan önfeláldozó készséggel fáradoztak, hogy jó cselekedeteket gyakoroljanak.

Téli ruha-felével ellátandó tanuló gyermekek kik a mi könyörületességünkre támaszkodnak, — talán még nagyobb számmal vannak most, mint a mult esztendőben valának, mert az élet viszonyok hova tovább mindig mostohábbakká lesznek.

Körünk ezen körülményt tekintve véve s azon reményt táplálva, hogy városunk áldozatra kész t. közönsége, szegénysorsu tanulóink felruházására áldozatát ez évben is panasz nélkül, örömmel kész meghozni, midőn kijelenti, hogy e nemes, igazán emberbaráti czél előmozdítása érdekében kész továbbra is tevékenyen közreműködni, egyszersmind azon tiszteletteljes kéréssel fordul városunk tisztelt közönségéhez:

Sziveskedjék a maga áldozatát némiképp pénz adományozásában és viseltes ruhadarabok felajánlásában, a mártóbbiször emlitett emberbaráti czél érdekében ismételt meg-hozni.

Ne sajnáljátok Istentől nyert javaitokból valami kis részt szegénysorsu tanulóink felruházására jutatni, mert ugyancsak a nagy apostol szavaival élve: „Isten az ő hatalmassága szerint megcselekedheti, hogy a ti jókedvetekből való adakozástoknak hasznát ti reátok törjen”.

Midőn ezen segélyt kérő felhívásunkkal Nagyenyed város tisztelt közönségéhez fordulunk, egyszersmind tudatjuk, hogy az adományok ez évben nem fognak háztól-házhoz való eljárás által gyűjtetni össze, mint a mult évben történt, hanem kik készek a d n i, méltóztassanak

TÁRCZA.

Erzsi.

— Elbeszélés. —
Irta Réthy Gábor.
(Vége.)

Már a jegyváltásnak napja is ki volt tűzve. S egy hónappal rá az esküvő. Derékiné erősen sürgette az esküvőt, csupán szeszélyből.

Életem legboldogabb perceihez közeledtem. Sovár vágygylal, fellengző reménnyel néztem jövőm elé. Gizella mindent elkövelet, hogy nyájas, kedélyes, szeretetreméltó legyen s hogy a körében töltött perczeket megvidámita.

Elérkezett az eljegyzés napja. — Valami különös izgatottság vett erőt rajtam; lelkeim legbenső rejtekében mélyen, kimondhatatlanul kinzott rejtélyes, megnevezhetlen fájdalom. Ugy véltem, hogy ezt a nap izgatottsága hozza magával; úgy hittem, hogy ezzel minden ember ilyenformán van hasonló esetben s azért nem sokat tűnődtem rajta!

Irodámba siettem, hol — mint rendesen — egész halom levél várakozott reám.

Alig futottam át egyet-kettőt, midőn egy reszkető női irással czimzett kis boríték jutott kezembe.

Fölsimertem, hogy ez nem megbízó, nem hivatalos levél; a reszketeg vonások homályos selytelmet ébresztettek bennem.

— Eh! mit törődjem vele; hiszen nekem pár óra mulva jegyesem van.

Kocsimba ültem s Gizelláékhoz hajtottam. — Az eljegyzés délelőtt 11 órára volt kitűzve. Derékiné gondoskodott róla hogy minden mozzanat nagy hű-hóval, uri ceremóniával legyen megtartva. — De én egyre különösebben éreztem magam. Kedélyem nyomott volt feltű-

nően; testem majd hideg borzongás, majd kábító forróság hatotta át. Szokott színeimből kikelve, úgy néztem ki, mint egy bűnbánó bűnös.

Gizella észrevette. Kérdezett, faggatódzott; figyelmeztetett, hogy e magaviselet mindenki előtt feltűnő. Hiába! Nem tudtam leküzdeni kábultságomat.

Egyszerre csak fejem lehanyatlott a pamlag támlájára: összeestem.

— Az istenért! — kiálta Gizella — mi bajod?

— Rosszul vagyok! Szédülés fogott el! Orvost! orvost!

A meghívott vendégek közül pár orvos hozzám sietett; már alig tudtam libegni, kérdezősködéseikre feleletet adni.

Nem sok tapasztalat kellett hozzá, hogy felismerhessék, a körjelek világossá tették, hogy rajtam a hólyagos himlő tünetei mutatkoznak.

Általános rémület következett. Derékiné ájuldozott, Gizella dermedten állt; a társaság nagyrésze gyorsan oszolni kezdett; az én kiváló személyem nemsokára feledve lőn; csak Erzsiné arcán láttam valami leirhatlan fájdalmat, kétségbeesést. — Engem azonnal kórházba szállítottak.

Iszonyu kínokat kellett kiállanom, borzasztó láz gyötört, fokozatos mértékben növekedve.

Másfél napig szenvedtem így. A kin annyira eltom-pította elmém, hogy fájdalomon kívül alig gondolhattam valamire. A halál gondolata borzasztóan gyötört s ilyenkor Gizellára gondoltam. Vártam, kinosan vártam levelét, részvétét . . .

Nem, nem jött; egy árva sorban sem tudakozódott felőlem.

A szenvedés, a láz annyira elgyötört, hogy elvesztém öntudatomat; apólódom reszketve beszélt el későbbben tetteimet. En s kiállott nagy szenvedésekre nem emlékeztem; de arra igen, hogy borzasztó rémülétsáim valának.

Folytonosan Gizellát láttam magam előtt, változatos, ezerféle alakban. Azután egy másik nőt haloványan, könynyes szemekkel. Ez utóbbi anyai szenvedéssel, anyai fájdalommal tekintett reám.

Hosszas szenvedés után végre fordulat állott be betegségemben. A végzet úgy látta jónak, hogy életre hívjon. Öntudatom visszatért, fájdalmaim csillapultak, lassanként elenyésztek.

Első dolgom volt, hogy Gizella felől kérdezősködjem. Semmi nyomát sem találtam részvételöknek. Oly hívó voltam, hogy el sem tudtam képzelni okát; nem tudtam megmagyarázni magamnak.

Szobából nem volt szabad még kimozdulnom; tűnődtem, töprenkedtem. — Vajjon mi történhetett?

Orvosomtól — ki bizalmas barátom volt — kérdezősködtem. Kitérő, habozó választ adott. De észrevettem tekintetéből valami részvétet, szánalmat.

Kértem, hogy bocsásson vissza körömbé. Folytonosan talált valami okot a bennmaradásra.

Nem állhattam tovább e helyzetet. Akaratja ellenére kimentem. Barátsámmal, ismerőseimmel találkoztam; részvéttel tudakozódtak felőlem, de mindenik magatartásában volt valami különös.

Gizelláékhoz siettem. Bizonyos kételyt, szorongatást éreztem bensőmben. — Derékinét egyedül találtam. — Majdnem összerogyott, a mint engem belőjnt látott.

— Öntől ily könnyelműséget nem gondoltam volna! — kiálta — az istenért! tán nem kívánja romlásunkat.

Dermedten álltam; magamra hagyt, haza siettem.

Személyzetem őszinte örömmel fogadott. Vigasztaltak. Előadták leveleimet. Egyikben mindjárt Derékiné irására ismertem. Reszketve szakítottam fel. Hasszasan irt, mentegetődzött, biztosított jó indulatáról, de azt most már nem kívánhatom, — irta — hogy miután azóta úgy etorzult, Gizella boldogtalanná legyen miattam.

adományait a „Magyar utczából” és az „Alsó-”-ből T. Czirner Józsefné önságához; a „Bethlen utczá-”-ból dr. Kovács Ödönne önságához; a „Piacsor-”-ról és a „Porond” városrészről T. Vekszler Ferencné önságához; a „Szentkirály”, „Tövis” és „Tóth” utczából T. Folyóvícs Sándorné önságához; és végül a „Várszeg utczá-”-ból T. Tóth Miklósné önságához folyó évi deczember hó 3-ig beküldeni.

A szegénysorsu tanuló gyermekek felruházására alakult körnek

Nagyenyeden, 1886. november 14. tartott üléséből.

Szilágyi Farkas,
kör elnök,

Nagy Mózes,
titkár.

LEVELEZÉS.

Marosujvár, 1886. nov. 16.

— Megyei bizottsági tagválasztás. —

Megyénk bizottságának kisorsolt tagjai helyébe a marosujvári kerületben folyó hó 12-én történt a választás Marosujvárt. Jucho Ferencz bányatanácsos lovag önsága, mint elnök vezette a választást, a következő, általa kinevezett bizalmi férfakkal: Fülel Szántó Lajos, Bihari Zs., Jovian Miklós, Várszegi Lőrincz. Reggel 9 órától d. u. 4 óráig beadott 155 választási lap, melynek a zárlatkor történt összeszámlálása után, következő eredménye lón: 1. br. Kemény Gábor 154; ifj. Benkő Elek 147. Blaska Ubald 117, Sebesy György 116, Chirilla István 109, Söder Rezső 102, Rákosi József 101, Bihari Zs. 94, Belovári 90, Fülel Szántó Lajos 78, Pávay Ferencz 67, Bede Károly 47, Szalay P. 46, Bágyi S. 38, Kolombán 29, Bartalus S. 17, Atbert L. 13, Csiki Farkas 11, Bartos Lajos 1, Inez József 2, Barta Mózes 1, Rákosi L. 1, Harmath B. 1, Veres Gy. 1, Pávai Elek 1. dr. Szabó L. 1, Vajna M. 1.

A kilencz legtöbb szavazatot nyert és így megválasztott bizottsági tag uraknak gratulálunk! De gratulálunk a választóknak is, hogy minden pártszínezet nélkül, a legszebb egytűtérzéssel emlékeztek meg br. Kemény Gábor ö méltóságáról, ki ezen választás által is egy újabb kapcsolással fűződhetik szülő vármegyéjéhez, melynek ö méltósága a távolban is oly hü és hasznos fia... igazi büszkesége...

Kitünőségeinktől alkalmunk volt hallani Fülel Szántó Lajos r. k. lelkésznek a választottak sorából történt kimaradása fölötti sajnálatát. Valamint ök, úgy Zandirhám is állíthatja, hogy ha csak órákkal előbb nyilatkozik szándékáról, a 78 szavazatot majdnem megkértszereződik.

Igazán! az életben gyakran tapasztalhatni, hogy sok felnőtt embernek iskolára van szüksége. Ez megfordítva áll „megnőtt” iskolánkra, a mennyiben szüksége van tanítóra, mert már 3 éve elmúlt, hogy egyik tanítói állomás — meg nem fogható okokból — betöltve nincs, holott 300—400 gyermekkel kell egy segéd és 5 rendes tanítónak vesződnie... azaz — bár vesződnének többet, mert tisztelt a néhány kivételnek, az alig elpálistol-

— Ah! tehát ez volt! Tehát arcom eltorzulása lelkem nemes vonásait is eltorzította.

Mindent megértettem. Orvosom, barátaim különös modora világgossá vált elöttem. Egy mély só haj emelkedett keblemből s könnyebbültem éreztem magamat.

Hirtelen szemembe öltött az a levél, melyet női jegyváltásom napján kaptam. Most már nyugodtan bonthattam fel. A te irásod volt édes szép halottam.

E sorok meghatottak. Most már Erzsi után tudakozódtam. Egyik irnokom elbeszélte, hogy abban a betegségben fekszik, a melyből én alig lábbadtam fel. Rohantam vissza a kórházba. Ápolónőmtől megtudtam, hogy Erzsi betegségem alatt nem tudta eltérni, hogy én idegenek között, elhagyottan legyek; környezete minden ellenzése daczára, erőszakosan hozzám jött, hogy ő ápolhasson. Végtelen szeretetének áldozatává lett. Nemsokára reá is elragadtott a kór. Most itt fekszik betegem, kinök között; az életnek legkisebb reménye nélkül.

Kértem, hogy vezessen hozzá. — Végző perceiben volt. Sápadt, elhervadt arczán bizonyos derült nyugodtság honolt; a mint engem meglátott, öröme nem ismert határt.

— Endre! Endre! Te meglátogatsz engem! Te eljöttél! De jó vagy.

S forrón szorítá kezemet. Nem tudom hogyan, sirni, zokogni kezdtem. Leborultam ágya szélére.

— Neked nem szabad meghalnod. — mondtam — vissza kell fizetnem jószágodat.

Ö szeretettel szorítá kezemet.

— Én meghalok — susogá gyöngye, töredezett hangon — nemsokára; hanem Gizellát ne... ne szeresd, ö nem érdemel téged.

— Tudom! — feleltem.

Oh e perczben egész lényem átváltozott; kiábrándultam hiu álmaimból; olyan igaz, forró szeretetet éreztem Erzsi iránt.

Későn jött... Erzsi másnap halva volt.

ható mulasztások kezdik az iskolaszék türelmépróbára tenni...

Ha már az iskola mellett járunk, kikerülhetné-e figyelmünket a csinos, stilszerűen épített kincstári templom? melyhez egyfelől a fiu-, másfelől a leányiskola — mint két gyermek az édes anyához — gyöngéd szeretettel simul... A kir. kincstár pátronusi kegye, a helyi főbánya hivatal mindenre kiterjedő gondoskodása és indokolt felterjesztése folytán, templomunk tornyát pléhvel fedette be, melynek fényes lapjain csak amugy omlik-bomlik a játshi napsugár, huszárosan mondvá: „kitőri a lábát”.... Ha áll, hogy a legszebb tájkép is veszít szépségéből, ha hiányzik abból egy tornyocskas szeliden imponáló alakja, úgy ezuttal Ujvár külsőleg is sokat nyert. Köszönet Juchó bányanagy- és Blaska főnökségéd, fő- és algondnokunk buzgalmainak!

Marosujvár taghadhatatlanul most éli virágzását korát. Hogy a tanácsos ur a kegyeleti dolgokra is, mint pl. a köztetető rendezése, parkirozása és egy tervezett emlékereszt felállítására által, kiterjeszti figyelmét igen szépen illusztrálja gondviselészerű hivatását. Kit is ne érdekelne e hely, hol szerettei pihennek? hol egykor mi is földi fáradaim után, a drága porok közelében, csendes nyugalmat remélünk... Eszembe jut egy utazó ama monddása: ha egy helységbe érsz, nézd meg templomát, iskoláját és t e m e t ö j é t * s az ott lakók gondolkozásáról és érzelmeiről a legjobb fogalmat szerzed meg...

Jucho bányanagy urnak — kihez a három lelkész buzgósága és a jó bányásznap áldozat fillére szivesen csatlakozik — azt mondom a rigmusos pappal:

Ujvárt nagy szellemed munkakörét lelé,
Epítsd e községet, úgy, hogy döngjön belő...
Epítsd mintaképül ezt a Coloniát,
S a mennyországban is nyerj egy medáliát! **

Zandirhám.

Abrudbánya, 1886. nov. 17.

„A feledés a boldogtalank istene”, mondá Szechenyi. Annaira bővíben vagyunk (?) a boldogtalanságnak, hogy azt egy elnézés, elhallgatás vagy „feledés” által szaporítani — igazán boldogtalanság volna.

T. Boér Béla ur e lap november 7-iki 45-ik számában közölt nyilatkozatában kijelenti, hogy velem polemizálni nem akar, mert sérti önérzete. — Valóban, ha bírálat alá veszem Boér ur e nyilatkozatát, sok minden jut eszembe és jelesen az, hogy két év leforgása alatt ennél okosabb gondolata még egy sem volt. Nem is tanácsos sokat zakatolni, hanem csak sepergessem háza előtt, mert már a szél kezdi ezt a teendőt végezni, a mely legkevésbé sincs erőszakolt nyilatkozata által megállítva, úgy érzem. Sokkal jobban teszi, ha hallgat; mert ez egyszer Önre is alkalmazható lett volna ezen latin monddás: si tacuisses, philosophus manuisses. De hát várjunk csak! Mire való ez a nyilatkozat? Hisz én egy szóval sem emlittem Boér urat? Nincs ember, ki az „Ellenzék” és „Közérdek” még el nem feledett hasábjain megjelent levelemben nevét felfedezhetné? Mondtam-e, hogy Ön bajkeverő Ármány? vagy iramult Csörna? En egy szóval sem; mondtam, hogy Ön irta az „Ellenzék” hasábjain megjelent csufolódó cikket, mert azok írója vagy írói (et compánie) épp annyira ismeretes és tudottak általunk, hogy nem kell utánuk kérdezősködni. — Valahányszor van szerencsénk valamelyikkel beszélni, mindig eszünkbe jut a Rákóczy-korabeli azon emlék-péncz tartalma, melyre ez vala nyoma: „pro libertate”. Én csak a körülményt jeleztem, a levelező piszkolódó eljárását s végül, hogy fú a szél és a fejsze már a fa gyökerén van és mégis lepiszkoltattam, legkevésbé sem várán egyebet, mert mindenki saját mesteriségét folytatja — az „Ellenzék” 252-ik, nov. 4-iki számában. — Miért hát e tiltakozás és ez önvédelem? Hisz Uram! csak a bűnösök szokták magukat védeni, minden szóra megrettenni, hogy azt a rossz világ reá érti, reá magyarázza. Ugylátszik a köpenyegét magára vette. Nekem nem volt, nincs és nem is lesz semmi közöm ö né r z e t e v e l sem, ismerjük azt mi nagyon jól, bírálja meg más. Az egész nyilatkozatból annyit, mint bizonyos állíthat meg az okosság, hogy Ön ludas.

E pár sor által, melyet e tekintetben az abrudbányai dolgokat illetőleg utoljára tesztek, azt akartam, hogy Boér ur által önmagát mosakodása közben, hivatkozva önérzetére, nyilatkozatában a sorok közt reám preskelt szennyet visszadobjam tulajdonosára. Még csak egyet: végül, figyelemzetésül és megtartásul a jövőre. A haragos embernek rossz a tanácsa, gyarló a retorikája, sántikál a logikája és önérzete is bizonyos „beteges túltengésben” szenved.

Midőn e pár sornak becses lapjában való kiadására kérem a tek. szerkesztő urat, vagyok és maradok Abrudbányán, 1886. nov. 17-én

Dr. Barabás Ábel,
unitárius lelkész.

* Nagyenyed már mikor jut el ennyire. Szerk.

** Magyarországon már megnyerte a Ferencz-József rend lovagkeresztjét.

Magyarország, 1886. nov. 15.

Tudva, hogy megyénkbe a szavazási eszközökből nagy dolgot szoktunk csinálni, mert a folyó hó 12-én a marosujvári járásban eszközölt 9 megyei bizottsági tag választásánál én is, birtokos társaim és a földmivelők érdekében némi részt vettem, a közvélemény felvilágosztatása érdekében leírom annak folyamát s kérem annak a következőkben becses lapjában a „Közérdekben” közlését:

Azon meggyőződés és törvényes elvtől vezéreltetve, hogy a megye bizottsági tagok, a végrehajtó hatalom közgei befolyásától teljesen függetlennek kell hogy legyenek s a községi és megyei papiroson lévő autonomia némi részben gyakorolhatása tekintetéből is, saját az egész megye s részben az országos közérdekét is függetlenül kell hogy szolgálják, már e hó 6-án, 7-én több birtokos társaim, barátaim és egy néhány értelmes harisnyás községi képviselővel eszméket cserélve, a 12-én választandó megyei bizottsági tagok névsorát a következőkben állítottuk meg: br. Kemény Gábor, ifj. Benkő Elek, Rákosi József, Pávai V. Ferencz, Szalai Pál, Sebesi György, Kolombán Ferencz, Bágyi Sándor és Bede Károly. Történetesen azonban megtudva, hogy a szolgabírói irodában, a megyében birtoktalan Chirilla István szolgabíró és tollnok Jovian Miklós közreműködésükkel egy más névsor adatott ki választás végett, hazafias és megyénk érdekében köteleességnek tartottam a választási elnök, kitünő bányafőnök urral közölni már közkezen forgó névsorunkat. Ha jól emlékszem, tán e hó 10-én felkeresém Marosujvár olvasótermében s ott irásban a névsort elébe adva, kérem, hogy miután mindenike azoknak szorgalmas és mivel gazda — az egyik kormányi kitünőség vala, mindenike a megye és a nemzet érdeke felett első helyen érdeklődnek, a nagyhatalom és össze is állíthatni szokott többség feletti rendelkezés jogán legyen figyelemmel közölt névsorra s egyáltalában hagyják a bizottsági helyeket inkább a birtokos és érdeklődő gazdáknak. De a földbirtokosokra nézve nem kedvező nyilatkozatot kapva, a mennyire töllem kitélik lebigyesztett orral, de el nem csüggedett kedéllyel tértem házamhoz.

12-én jókor reggel már a választás helyén, a kincstár nagy vendéglőjében gyülekezni kezdtek a választók minden nemei s dicséretére legyen mondvá, a megye ügyeihez nem értőnek keresztelt nemes földbirtokosok és más választásra jogosított mindennemű földmivelők bár a körjegyző urak nagyrésze a 12-ére kitűzött választásról tudósításon szerint a szolgabírói rendelet ellenére értesítve nem valának, ezen járáshoz tartozó legmesszebb községekből is, a marosujvári 74 választóval együtt 155 jelentek meg, az intelligensebb rész odaszámitva, az áristokrátio gazdatisztjeit és 70-en felül valának. A hangulat nyomott és majd érdeklődés nélkülivé vált csakhamar s csakhamar abban nyilvánult, hogy a bizalmi férfiak közé a birtokosok jelesebbjeiből senkit sem lehetett befogni, hanem lettek Bihari, Jovian tollnok, Fülel Sz. Lajos róm. kath. és Várszegi ev. ref. lelkészek. Alig 11 óra tájban lehete a szavazást is megkezdeni, mert egyszer a hetivásár is volt, másfelől idegenkedett mindenki szavazatát beadni.

A szavazás megkezdésekor, a mint mondják, már megkezdette a szentbenedeki körjegyző a szavazati jegyek kicserélését, a Chirilla szolgabíró által, az azelőtti napokon Jovian által, a szolgabírói hivatalos sajtó préssen készített, a birtokosok és földmivelők által használt névsorhoz hasonló szavazócédulák felhasználásával. Az előbb használt egy szavazószoba helyett, még egy abba nyíló szobát nyitottak ki s abban Chirilla szolgabíró és mások őrt állva, Farkas Albert, Harmath János és más, a függetlenebb osztályhoz tartozó birtokosok szavazat jegyeiket reptibe kezükből kikapva, saját hivatalos jegyeikkel kicserélve, megint reptibe eszközlék, az elbámult szavazók általi választó jegyek beadását.

A választás eredménye lett a következő: br. Kemény Gábor, Blaska Ubald, ifj. Benkő Elek, Sebesi György, Rákosi József, Chirilla István, Söder Rezső, Bihari Zsigmond, Belovári István. Az egy br. Kemény Gábor kitünő hazafi és volt miniszternek kívül mind hivatalnok s Blaskan és ifj. Benkőn kívül mind olyanok, a kik a földbirtokosoktól vonják fizetéseiket s akárhányszor a különböző megyei bizottságokban sok mindennemű tetteik felett felettre vonatnak, egyáltalában mint nem hivatalnok br. Kemény Gábor lett megválasztva csak s az általam s a jelenvolt és szavazategyétől meg nem foszthatott 70-re menő, független, terhes adókkal sujtott birtokosok közül, a fennebbi eljárás eredményében senki megválasztva nem lett.

A kik a fennebbi eredményü választást eszközölték, rossz fát tettek tűzökre. Hajánál fogva húzzák elő az elégedetlenséget és erőszakolják a pártok alakulását. A megye főbb hivatalnokainak kötelességük a törvény és a megye érdekében a fegyelmi és büntető kereset alatt lévő beválasztott tagok közül s a megye viszonyát, helyzetét és szükségét nyilvánító irányadás mellett új választást rendelni. Az ezen választásnál elkövetett s fennebb röviden közbe szöve emlitettem szabályellenességeket mel-

lőzelve, törvé-

tásnak.

A megye

mivelők és ip

teljesíthetőség

felállítás. Ne

része, a kik

kenthetik, e

dül fenntartó

lomnak, a kö

s a „Magyar

czikke utóza

csak elkölten

megfeszített

tudják”. Az

fizetők hely

kívüli állapo

adófizetői p

törvényt szeg

szonyba hely

Valóság

melynek én

sításomhoz

Folyó

lasztókerüle

alatt a me

magyart, ug

Megle

Albert. Köb

Miklós.

Ezen

A vál

tudja az 18

mert ha

nem enged

nem iratta

Ha a

a választók

pok irásató

tekintettel

azért Flor

szívén fekt

lett volna.

A vá

deki és b

való indole

kozására le

leletet, me

kozni azon

urnától vis

Tesse

ügy a he

hazafias k

— Ka

Ezen

dalmi éle

készületle

dék terve

magamat

keretben é

Lász

sadalmi é

E k

a Közérde

tem s épp

— csak r

a „Társas

vészet pá

kintetben

lal el.

Más

nek ezen

társadalm

Oly

kutatást

gyon szer

feleltek e

Ind

személyes

nék meg

annak, h

kényes t

jobban v

Te

megjegy

tételeket

gyalni:

* r

megtudjuk

tásra.

lőztetve, törvényes irányt kell adni, engedtetni a választásnak.

A megyei bizottságok, a megyei birtokosok, földmivelők és iparosok önkormányzati hivatásuk és érdekük teljesítésére, a megye és az állam érdekében vannak felállítva. Nem lehet cél az, hogy az adófizetők azon része, a kik adójukat el nem tagadhatják, el nem rekkenhethet, e kik birodalmunkbeli társaikkal együtt, egyedül fenntartó oszlopoi és a tönktől megmentői a birodalomnak, a közügyekbeni részvevőitől elidegenítenessenek s a „Magyar Föld“ napilap idején november 9-ki vezércikke utószavai szerint: „azok diktálnak, kik a pénzt csak elkölteni s nem pedig a külföldről az ország számára megfizetett munkásság és fáradsággal megszerezni is tudják“. Az általam, a józanabb és munkásabb rész adófizetők helybenhagyásával összeállított névsor, pártokon kívüli állapotot igyekszik létesíteni. — Bűn a munkás adófizetői pártszínezet ürügye alatt a rakonezetlanok és törvényt szegőkkel szemben mellőzni és alárendeltségi viszonyba helyezni.

Valóságot írok; eljött ideje, hogy a „Közérdek“, melynek én is évek óta olvasója vagyok, többször tudósításomhoz hasonlóknak is hasábjain helyet engedjen.

Pápai V. Elek.

Magyarigen, 1886. nov. 16.

Folyó hó 12-én választotta meg a magyarigeni választókerület, választási elnök Köblös Miklós elnökléte alatt a megye bizottsági tagokat, még pedig a mennyi magyart, ugyanannyi románt.

Meglettek választva: ifj. Pogány Károly, Koncz Albert, Köblös Dezső, Floresen Miklós, Pap Péter és Iván Miklós.

Ezen választásra nézve van egy pár észrevételünk. A választási elnök ur ugylátszik nem a legjobban tudja az 1870. évi XLII. t.-cz. 19. és 20. §. b. pontját, mert ha tudta volna akkor kedves fiát, Köblös Dezsőt, nem engedte volna megválasztatni, illetőleg írójára által nem íratta volna be a szavazat lapokba.*

Ha a választási elnök ur oly előzékenységet tanusított a választóközönséggel szemben, hogy azt a szavazat lapok irásától fölmenteni kívánta, legalább lett volna több tekintettel a város és környék intelligenciájára iránt, hisz azért Floresen Miklós, kinek megválasztása annyira szíven fektet a választási elnök urnak — megválasztható lett volna.

A választási elnök ur csudálkozását fejezte ki a vidéki és helybeli magyarságnak a választások alkalmával való indolenciája felett, pedig a választási elnök e csudálkozására legközelebbi saját eljárása eléggé megadta a feleletet, mely eljárás után egy cseppet sem lehet csudálkozni azon, ha a helyi és vidéki magyarság a választási urnától vissza huzódik.

Tessék correctül eljárni, s akkor bizonyos, hogy egy a helyi, mint a vidéki magyarság teljesíteni fogja hazafias kötelességét.

Egy helybeli kisbirtokos.

Nagykanizsa, 1886. nov. 16.

— Kanizsa társadalmi életének képé madártávtól. —

Ezen czim alatt már rég készülök Kanizsa társadalmi életét bonckés alá venni, de eddig — egyfelől készületlenségem, másfelől elfoglaltságom — nem engedék tervemet valósítani; most azonban képesnek érzem magamat arra, hogy Kanizsa társadalmi életéről kicsiny keretben összképet adjak.

Lássuk tehát először is azt: mi képezi Kanizsa társadalmi életének központját?

E kérdésre — biztos emlékezetem mondja — már a Közérdekben megjelenő második levelemben megfeletem s épp azért most — nem akarva ismétlésekbe esni — csak röviden említem meg, hogy az egyletek között a „Társaskör“, „Polgári egyesület“ és az „Irodalom és művészet pártoló egyesület“ érdemi meg az említést a tekintetben, hogy a társadalmi életben minő helyet foglal el.

Második kérdés volna az, hogy: mennyiben lendítenek ezen egyletek egyenkint s illetve összesen Kanizsa társadalmi életének élénkségén?

Oly kérdés, mely mélyebb megfontolást, odaadóbb kutatást s részrehajlatlan ítéletet kíván s szerény, nagyon szerény tehetségem szerint rajta leszek, hogy megfeleljek ezen kívánalmaknak összesen.

Indiscrét dolog volna tőlem az, ha e kérdésre csakis személyes tapasztalatom s meggyőződéseim nyomán akarnék megfelelni, egyfelől azért, mert még egy éve sincs annak, hogy itt vagyok, másfelől pedig azért, hogy ilyen kényes természetű kérdésekben egyes ember nyilatkozata jobban véleménye soha sem lehet döntő.

Tehát érettebb s mindenekelőtt idevaló emberek megjegyzéseiből s részben előadásaiból hozom le azon tetteket, melyeket jelen közlemény során bővebben tárgyalni: előre feltett szándékom.

* Téved t. ur, most az 1886. XXI. t.-cz. 23. §-a döntő, mi megtudjuk, hogy az illető talán mégis kvalifikált volna a megválasztásra.

az első kérdésre adott felelet egyedül nem állhat meg; maga után vonja a második kérdésre vonatkozót is, melyre feleletünk a következő: ezen egyletek befolyának, lehetnek Kanizsa társadalmi életének élénkébbé tételére, de nem lendítenek Kanizsa társadalmi életét u semmit, — nem huznak olyan vonást rajta, mi hosszabb ideig feltűnő volna.

Ezzel röviden éppen annyit mondtam, hogy egy egylet által rendezett multság, felolvasás vagy banquet igenis élénkébbé teszi a társadalmi életet azon az egyeste, vagy egy héten át, de ha elmúlik, visszaesik azonnal előbbi dermedtségébe s türelmesen várhatja az új lökést, mely kabulatóból ismét felriasztja s innen a következtetés: magán a társadalmi életben semmit sem lendít.

Nem akarok oly mélyen, egész az apró részletekig bele bonyolódni e kérdés labirintusába — mert hisz a képet csak madártávtól veszem — de azt mégsem kerülhetem ki, hogy ezen állításomat egy fölöttébb eclatáns ténnyel támogassam.

Sem az „Irodalom pártoló egyesület“ felolvasásait s más előadásait, sem a „Társaskör“ és „Polgári egyesület“ multságait s estélyeiket nem tartják előre kiszabott ciklusokban meg, mi aztán igen könnyen megmagyarázza azt, mit az előbb mondánk, hogy a közönség beteges lanyhaságban van mindig, ha csak félvelel — sokszor a legrosszabb időre kitűzött — multság fel nem éleszti, ez pedig olyan hatással van rá, mint az iskolás gyerekekre a jutalomkönyv kiosztás: sem előtte nem örül neki, sem utána, csupán csak akkor, mikor kapja; előbb azért nem örül, mert tudja, hogy kapni fog, utóbb azért, mert — ugymond — tudta ő, hogy kapnia kell, mert megérdemelte.

Pedig ezen három egyesület tapintatos vezetés mellett hivatva van s meg is birna felelni azon követelményeknek, melyeket tőle egy művelt város — Kanizsa — követelhet s követel is, mindez ideig azonban ugylátszik, hogy ezen követelményeknek megfelelni vagy nem tud, vagy nem akar.

S milyen rossz következménye van ezen nem akarásnak? Nem tudja összekapcsolni egy szerves egészzé Kanizsa lakóságát s a hol 10 zsidó összegyűl, rákiáltja: zsidóság, elhagyja, hogy kebeléből ki a merre akar oda távozzék s a helyett, hogy a társadalmi rendet tömörítné, inkább áthidalhatlan örvényeket huz a különböző rétegek között.

Pedig a magyar föld olyan jól tud keresztelni: akár zsidót, akár németet, ugy szeret az mindenkit, a ki őt szereti, ugy szereti azt mindenki, a ki ő szeret!

Eddig a kép madártávtól — a távolság itt nem kibebbedést, hanem rövidséget szűlvén — most adjuk meg hozzá a rámat.

Ezen kicsiny képet, Kanizsa félig beteg társadalmi életét egy adó vevő, nyüzsgő néptömeg — erős ráma — keríti, mely aztán a társadalmi élettel nemcsak hogy nem törődik, de sőt éppen mit sem tud arról.

Ezek közé tartozik — igen kevés kivétellel a zsidóság s az iparos osztály csaknem kivétel nélkül; s elég sajnos, hogy jó nagy része még a hivatalnokoknak is ezen légkörben él, hiányozván bennök részint a kismértékben is kívánt eredményt szülő ambíció s még inkább a jó egyetértés.

Ily körülmények között aztán nem esoda, hogy idegenek ugy jellemzik Kanizsát, mint zsidó várost, a mit korántsem kell szószérien értelemben venni.

Állításomnak igazsága még jobban kitűnik, ha az összehasonlítást veszem alapul, mert például mig Enyedet évente 3 szintársulat is felkeresi, addig Kanizsát alig egy s az is anyagilag ugy tönkre téve távozik, hogy még egyszer oda visszajönni éppen semmi kedve sincs s ha mégis megteszi, ugy azt neki bátran legmerészebb bravourjai közé számíthatjuk be.

Egyébiránt mindkét kanizsai lap épp ugy érzi és tudja ezen hiányát Kanizsának, mint én, s azon magok, melyeket aprónként elhullatnak jövőre — ha az időjárás is megjavul — talán ki is fognak kelni; — adja Isten, hogy keljenek is ki.

Ilyen a madártávtól vett kép, melyről tudom, hogy gyarló, de a melynek egy előnye mégis van s ez az, hogy: igaz.

Emmanuel Győző.

CSARNOK.

Ciceró élete és barátsága.

(Tanulmány.)
Irta Németh Sándor.

II.

Ciceró barátsága és műve a barátságáról.

Boldogtalan ember, kinek egy barátja nincsen.
Arany János.

Ciceró teljesen meg volt győződve a felől, hogy az embernek nemcsak embertársai, de maga iránt való kötelessége is, hogy azokkal olyan viszonyban legyen, mely a bizalmon és őszinteségen alapszik, mely viszonyt Marcus fiának szívére is köti „A kötelességek“-ről szóló művében. Ciceró érezte és tudta, hogy mily nagy becsé van ennek

az életben. Érezte és tudta, hogy az a belső viszony ember és ember között, mely nem az érdeken, de a tisztá értelmén alapszik, az élet élető eleme, mely nemcsak az egyénre, de — ha mindenkit áthat — az egész társadalomra is jó és nemesítő hatással van, mely az egyéni és így a társadalmi jogok megsemmisítése elébe, mintegy gátat vet.

Ő nemcsak érezte, de tapasztalta is; hiszen ő azon szerencsés emberek közé tartozott, kik az emberek barátságával dicsekedhettek; ő azon ember volt, kit az értelel teljesen áthatott, melynek élő kifejezést adott azon emberek összeköttetésében, kiket valódi barátainak nevezett.

Valódi barátság! Mily nagy szó! Mily különös és merész állítás most, a mikor annyira hirdöjtük, hogy az emberek közt nincs és nem lehet valódi barátság, mikor az a meggyőződés, hogy az emberek sokkal özőbbek, hogysen erre szánák magukat, hogy a barátság csak muló tünemény, — vanitatum vanitas — a mint Vörösmarty mondja ezen ézelemre vonatkozólag is: „A kebelnek minden érzeménye vértolulás kinjele“.

Valódi barátság! Az életnek egyik eszményképe realidealitas, ez volt az, mi őt életén át vigasztalta, ez volt amaz érzelm-világ, mely őt a nyilvános élettől való visszavonultságában is vidámmá tette, mely politikai veszteségeinek kárpótlásul jutalmat adott és gyógyította azon sebeket, melyek a családi élet szomorú eseményei következtében és hatása alatt keletkeztek szíven. — Valódi barátság, mely őszinteségen és igaz érzelmén alapszik, melyet a viszonyok és körülmények nem tudának kioltani szívéből, hanem egyéniségét teljesen áthatották: annyira, hogy idő haladtával nem hogy csökkent volna, de még inkább erősödött, ugyannyira, hogy ezáltal a szerencsétlen napokban is nem egy korhadt, de egy új világot látott maga előtt feltárulni, mely feleltette vele az élet csapásait.

Boldogító volt rá nézve és nemesítő társaira.

Igen, boldogító, mely ha kihalt a kebelből, kihalt azon érzelm, mely nemcsak ránk nézve, de társainkra nézve is nemes és boldogító hatással volt.

A barátság, a tisztá őszinteségen alapuló barátság, ez volt az eszmény, melynek oltára előtt tisztelettel hajolt meg, mely eszmény őt felemelte és lelkesítette. Ennek adott ő állandó és az emberi természettel soha nem ellenkező kifejezést „A barátságról“ szóló munkájában. Ez azon munka, mely megmutatja nekünk, hogy az a Ciceró, kit ingadozóknak neveznek, sziv embere volt, ki átlátta, hogy az ember nemcsak önmagáért, de másokért is van. S ez nemde a legnagyobb erény társainkkal szemben? Ez azon hatalom, mely közelebb hoz egymáshoz, mikor „egyek leszünk a szeretetben“ az irás szavai szerint.

Azon eszméket, melyekkel Atticusval való barátságát mintegy megörökíteni igyekezett „A barátságról“ szóló munkájában, Laeliusal beszélte, ki Scipio Africanussal oly barátságban volt, hogy abban az ő Atticusának, kit leghívebb barátjának tartott, barátságát találta fel.

(Folytatás.)

VEGYES HIREK.

— **Gáspár ünnepély.** Az alsófehérmegyei tanító-egyesület folyó évi dec. hó 8-án Gáspár János kir. tanácsos tanfelügyelő 50-éves tanügyi működésének emlékére ünnepélyes közgyűlést rendez Nagyenyeden, mely alkalommal Gáspár János nevére egy 500 forintos alapítványt teszen le Gáspár-alap ezimen; oly czállal, hogy annak kamatait alsófehérmegyei tanító-egyesületi tag erkölcsös és szorgalmas tanuló gyermeke élvezze. Gáspár János neve oly név, melynek méltánylása tanügyi férfiak előtt nem szorul bővebb fejtegetésre. A tanító-egyesület, midőn tiszteletére ünnepélyt rendez, nem a kor jubiláló mániájának kíván hódolni, hanem a magyar nemzeti népnevelés nevében a hála és kegyelet oltárán kívánja meghozni szerény áldozatát. Az ünnepélyes gyűlésre Magyarország rokonzélu társégeleit, tanfelügyelőit, tanfőrfiát; ugy az ünnepelt barátait, tisztelőit hazafias tisztelettel meghívja. Nagyenyed, 1886. nov. 19. Az alsófehérmegyei tanító-egyesület központi választmánya.

— **Dr. Kovács Ödön, theológiai tanárt** nevenapja alkalmából (nov. 17.) a theológiai akadémia harmad és negyedévi kara nevében üdvözölte Zéchi Ferencz, III. évi theológus. Üdvözlésében kérte, hogy eme fellépést ugy vegye, mint tanítványoktól, mert — ugy mond a szónok — az intézetben családót alkotnak együttesen. A theológia-akadémia közös óhajtását fejezte ki, midőn éltette, mint tudományos férfit, midőn éltette, mint egy kisebb társadalomnak tagját, mint a s a l á d a p á t. Az üdvözlést éljenzés követte, melyre dr. Kovács Ödön szópen és alkalmasszerűleg felelt. Megköszöntte a karnak iránta tanusított vonalmát, melyet ez alkalommal jelez, melyet nem a hivatalos kötelességteljesítés szab meg, de az érzelm, mely nyilatkozik az embernél az ember irányában. Ő sem ugy szól, mint tanár tanítványaihoz, — ugy mond dr. Kovács — hanem, mint ember, emberhez s bár mentől többet kell érintkeznie tanítványaival a hivatalos formák között, mely kevesebb

időt enged, hogy mint családapa érintkezessék, mégis szívén fekszik mindnyájuknak ügye egyaránt, mint családapának. Neki nemcsak az a célja, hogy tanítson, hanem, hogy bizalmas pályatársakat szerezzen magának, éppen ezért a kart kéri, hogy bizalmát ezután se vonja meg tőle.

— **Tanítói jelölés.** Folyó hó 14-én volt a magyarigeni ev. ref. egyházközség részéről választandó s kántor tanító állomásra kizárólag bizottsági tagok megválasztása. Megválasztottak: Demeter Sámuel, Ajtai Lajos és Lukácsffy Viktor. A kandidálás mint halszék hó 22-én lesz.

— **Báthori István ünnepély.** A kolozsvári egyetemi ifjúsága elhatározta, hogy Báthori István volt erdélyi fejedelem és Lengyelország királya halálának 300 éves fordulóját ez évi december 12-én kegyeletesen megünnepeli. Ez eszmét a budapesti egyetemi ifjúsága is elfogadta s december 12-én mint a néhai dicső erdélyi fejedelem és lengyel király halálának 300 éves évfordulójának napján maga is emlék-ünnepélyt fog tartani. Veleményünk szerint helyes lenne, ha a Bethlen-főtanoda derék fiatalága is felkarolná az életre való eszmét s decz. 12-én hasonló nyilvános ünnepélyt rendezne. Fiatalaságunknak csak akarnia kell s a kivétel nagy nehezségekbe aligha fog ütközni.

— **A nagyenyedi önk. tűzoltó egyesület 1886. évi nov. 27-én a régi városház nagytermében saját pénztára javára tánc estélyt rendez.** Ajánljuk a t. közönség szíves részvételére.

— **A Bethlenfőiskolai teológiai dalkarra** — mint értesültünk — decz. 11-én saját pénztára javára hangversenyt rendez. E hangverseny, ha a dalkar részéről hozzákaphatott remények egészben véve teljesülnek: nevezetes és emlékezetes esemény lesz a dalkar életében, a menyiben csaknem bizonyos kilitása van a dalkarnak, hogy megnyerheti szerepelti Kolozsvárról a B a l o g h Györgyné úságot, ki az ottani közönség előtt is többszöri sikeres fellépéseivel közelismerésben részesült kedves énekénél fogva. Ez után is felhívjuk Nagyenyed város és vidéke műpártoló közönségének eddigelő is tanúsított szíves figyelmét és pártfogását a nevezett törekvő, életrevaló dalkar érdekében.

— **Eltévedt golyó.** A helyben állomásozó honvédség lögyakorlatait magas földhányásokkal elatott lövöldözésben tartja a Bükköslaposának nevezett gyönyörű fennsíkon. Mintán lövöldözés mellett egy malomut vezet el, ide őrt szokás felállítani, ki az erre tévedt marhákat, vagy a malomba járó embereket félre terelje. Eddig nem is történt soha semmi baj, szerdán azonban valamelyik ujoncz félre lőtt s golyója az 1800 lépésre örül kiállított, de a szükséges elővigyázatokról megfeledkezett tibi szüretes honvédnek tomporába furdott. Az orvosoknak még nem sikerült a golyó feltalálni s eltávolítani, de remélhető, hogy sérülésnek komolyabb következményei nem lesznek. Hasonló baleset megakadályozására egy újabb védőfal emelése iránt már intézkedés történt.

— **Kálnoky** közös külügyminiszter a külügyi helyzetről megnyugtató előterjesztést tett a magyar delegáció bizottsága előtt s azon reményének adott kifejezést, hogy a közvéleményt nagyon nyugtalanító bolgár bonyodalmakat a birodalom érdekében serelem nélkül békés uton sikerülend a szerződésnek értelmében kedvező megoldásra juttatni.

— **A kolera** Szegeden s Triestben megszűnt s Budapesten is kialakult. Ujabbán a Rajna mellett s Olaszországban jelent meg.

— **Megyei bizottsági tagok választása** megszerte megfelelő érdeklődés között folyt le folyó hó 12-én. — Megválasztottak Nagyenyed városban: Erős István, Dezső Zsigmond, Telegdi Károly, Ungár Sámuel, Vajna Károly, Weksler Salamon, Kovács Sándor-mérnök, dr. Winkler Albert, Czelli Antal hat évre és Dávid Pál, Benkő Márton 3 évre; Gyulafehérvárról: dr. Elekes Viktor, Avéd Jákó, Henter Gábor, Kovács Samu, Gidófalvi Gergely, Fábrián Sándor, Anesi József, Fuchs Dávid, Valtér Nándor, Sárdi Miklós, Görög Miklós, Toásó Zsigmond 6 évre, Kohn Lázár 3 évre; Nagyenyed vidéki vál. kerületben: Bedő Károly, Frits Vilmos, Pogány János, Krisztori István, Ravay József, Farkas Miklós, Gruzda Domokos, Monostori Károly 6 évre, Horváth László 3 évre; A b r u d b á n y á n: Diószegi Lajos, Fibán Károly, Rákosi István, Damó Vilmos, Apertok Alajos, Imreh Károly; B a l á z s f a l v a vál. kerületben: dr. Brendusian Jakab Alimpi Blasián, Alesiu Vicu, Pap Stefan, Joan Fekete Negrutin ifj., Simeon Papp Máté; Z a l a t h n á n: Lukács László, Bakcsi Endre, Pellion Lajos, Maly Sándor, Weisz Tádé; V i z a k n á n: Daboczi Lajos, Ambrus Károly, Koneza Lajos, Kronberg Gyula, Stroré Vilmos, Szöcs József, Sylvester Domokos, ifj. Reithoffer Alajos, Szilágyi Gyula tanár.

KÖZGAZDASÁG.

A vörös bor színe.

(Vége.)

Sokan azért hagyják a vörös bort hosszabb ideig a törkölyön, hogy minél több csersav képződjék benne. Tekintve a veszélyt, melynek a bor a törköly és a seprű hatása következtében ki van téve, más módot kellene keresni, hogy a szőlő magjából a csersavat tökéletesen ki lehessen vonni. Ha e magot összezuzzuk, a borban több csersav lesz ugyan, de később annál nehezebben fog derülni.

Talán legjobb volna, ha a fekete és fehér szőlőből nyert mag kis hordóban erős borral feltöltetnék s napokint néhányszor jól felráznák. Ez által sok csersavat

tartalmazó bort nyer, melyből a többi borhoz annyit önthetnénk, a mennyi szükségesnek mutatkozik. Neszler e tekintetben is tett kísérleteket, de nem sikerültek, mert a szőlőmagban, melylyel rendelkezett alig volt valami csersav.

Minden kísérletnél azt tapasztalta, hogy a levegő egészen egészséges szőlőből nyert vörös borok festanyagára igen lassan hatott. Két 150 köbcentiméteres, nem egészen telt és csak gyengén bedugaszolt palack 1885. deczembertől 1886. szeptemberig, dolgozó szobájában állt és pedig az egyik mindig árnyékban, a másik néha napnak is kitéve. A palackokat néha megrázták. A vörös festanyag mindkét palackban valamivel csökkent, de sokkal kevesebbet, mint seprével való egyszeri összerázás által. A napnak is kitett bor szeptemberben barna-vörös volt.

A levegő igen káros is lehet, ha a mustra hat, mert az erjedés következtében felemelkedett törköly hamar megbarnítja. Ha ilyen, bizonyos fokig elromlott törkölyt vörös borral kevertünk össze, színeből sokat veszít, tehát ily törköly éppen úgy hat a vörös bor színére, mint a rothadt törköly vagy a szőlőcsutkák. Azonkívül az ily törköly az ezetképződést is nagyon előmozdítja, mert nagy felülete van, a levegőtől jelentősen megmelegszik s az ezetsavnak gyors képződését okozza. A törkölyt tehát lehetőleg meg kell akadályozni abban, hogy a felszínre jusson, ez utóbbit pedig a levegő behatásától kell lehetőleg megóvni.

A leirt kísérleteknél abban a borban fejlődött ki legtöbb festanyag, a melyben a törkölyt mozgatható fenékekkel benne tartották s napokint többször ismételt lenyomással a szénsavat a törkölyből kiszorították.

A mozgatható fenék lenyomása s levétele, valamint a törkölynek megkeverése, hogy a szénsav elszállhason némileg nehez munka; s ezért tanácsos volna, időnkint, midőn a mozgatható fenéket folyadék lepi el, a kád alsó részéből bort leeresztetni, annyit, hogy a törköly fölött ne maradjon; ekkor a bort egy a mozgatható fenékek keresztül majdnem egészen a szilárd fenékig eső csövön ismét betöltjük, hogy a szénsavat a hordóból kiszorítsa.

A kádon természetesen fődőnek kell lenni; s hogy a bor betöltésénél ne kelljen mindig leemelni, a cső keresztül mehet rajta. A repedéseket jól be kell tömni hogy levegő ne férjen a bor felületéhez.

Előbb említettük, hogy rohadat anyagok, akár benne voltak már a szőlőben, akár pedig csak a seprűben vagy a borban képződtek, a vörös bor színét elrontják s barnára festik. E kérdésre még egyszer visszatérünk, mert gyakran leguagyobb kellemetlenséget és kárt okoz. Megtörténik, hogy valamely vörös bor, midőn szállításra feladjuk, szép tiszta vörös színű s midőn rendeltetése helyére megérkezik, egészen zavaros és barna vagy pedig ismételt derítés után is megzavarosodik, míg végre vörös színét majdnem egészen elveszti.

A borban levő rohadat anyagokat, ha jókor észreveszszük, gyakran ártalmatlanokká tehetjük. — Ezért a fiatal vörös bort meg kellene vizsgálni úgy, hogy egy orvosági poharat félig megtölve vele, napjában többször levegővel összerázzuk s néhány napig megfigyeljük; ha e közben meg barnul és megzavarosodik, úgy azonnal gyengén kénezzet (1 rud 12 hektóliterre) hordóba kell lefejtteni. Néhány nap múlva újra meg kell nézni, hogy esetleg újra még gyöngébben kénezzet hordóba lefejtjük. Ez által a rohadat anyagok úgy megváltoznak, hogy a levegőn többé meg nem barnulnak s a bor vörös festanyagát többé el nem távolíthatják.

Magától értetik, hogy ezt a kezelést jókor kell alkalmazni, mert a festanyagot, melyet rohadat anyagok felbontottak vagy átváltoztattak, többé helyreállítani nem lehet.

A vörös bor készítésénél és kezelésénél, hogy lehetőleg szép vörös színe legyen, általában következőket kellene figyelembe venni:

1. Rohadt szőlő kiválasztandó.
2. A must hőmérséke 16—20° C. (13—16° R.) legyen.
3. Rosz, igen lukacsos vagy belül korhadat kádak és hordók melőzendők.
4. A törkölyt mozgatható fenékekkel a folyadékban kell tartani.
5. A bort a főrjedés után (megfelelő hőmérséklet mellett) rendszeren 8—10 nap múlva ki kell préselni.
6. Hordóban a bort nem szabad sokáig a seprűn hagyni.
7. Az újbort levegővel többször össze kell rázni, hogy néhány nap alatt nem barnul és nem zavarodik-e meg. Ez esetben gyöngén kénezzet hordóba kell lefejtteni.

* **Orvosság a baromfi-vész ellen.** A baromfi-annyira pusztító ragályos betegség ellen egy baromfi-nyésző a Gallusban a következő szert ajánlja: Ha baromfiaink közt ama pusztító-ragályos vész kitör, mely ólmainkat 15—20 nap alatt kipusztítani szokta, mindjárt az első betegülések alkalmával ólmainkat jól ki kell tisztítani, karbolsavas vízzel a földet fellocsolni, az állóket megmosni, még pedig naponta s reggel jókor, éhgyomorral minden tyúk- vagy kappanfőlének 1. kacsának 2. ludnak és pulykának pedig 3 evőkanálnyi budai keszruvizet beadni. E módot két vagy három reggel ismételni. A dög szüntével óvatosság szempontjából 8—10 napig el kell vonni a tiszta szemes takarmányt s helyette napokint egyszer kissé sós vízzel sűrűre kavart árpa- vagy kukorica-darát adjunk nekik. Ezen orvoslás sikeres hatásáról az a körülmény is meggyőző, hogy míg a vészben elhullott, nemkülönben a vész tartama alatt leölt baromfiaknál szokatlan erősen duzzadt májat, erősen megtelet nagy epe-zacsókkal észleltem; az orvosság használata után 5—6 napra leölt baromfiaknál sem nagy májat, sem nagy epét nem találtam.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 4179—1886.

tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi királyi járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a gambuzi gör. kath. egyház végrehajtatónak, Asztalos Petru hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 58 frt 41 kr tőkekövetelés és Hirsch Móricznak 66 frt és járléka iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári királyi törvényszék a marosújvári kir. járásbíróság területén levő Gambuz közszé határain fekvő 167. szám tkjében A+ 1—11., 13—24. rendszám alatt felvett ingatlanok és tartozékaira az árverezés 420 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi január hó 19-ik napján délelőtt 10 órakor Gambuz közszéhatárainál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól s eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 42 frt 60 kr készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-al jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovdalképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt Nagyenyeden, 1886. szeptember 20.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Huzás már a jövő hónapban!

Huzás már a jövő hónapban!

Kincsem 1 Sorsjegy 11 csak 10ft

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft, 5000 ft 20% lev. || 4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egylet sorsjegy-irodája: Budapest, váci-utca 6. sz.

Huzás már a jövő hónapban!

Kincsem sorsjegyek kaphatók Wokál János könyvkereskedésében Nagyenyeden.

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagyenyeden.

Szerkesztő
Nagy-
A KIADÓ
lap szellemi
közlemény
Kiadó
Wokál János
az előfizetés
bérmentese
Kéziratok ne

Egy jó

(B.) Lap
lünk. Egyszer
teti fel az ere
tisztviselő tev
vezetőinek a
buzgalma röv
három közsé
nából 23 köz
előtt e tárgy
elméletileg
sitva hinni a
előttünk áll.

Az intéz
nálunk nincs
eredménykr
tekintetben e
uzsoratól, na
kamatot szed
melyet a sze
családja fen
hogy megm
nebbé s így
teszi az em
nyeléstől, a
el a különb
a szorgalma
nak, hanem
kiváló javár
kasságának
biztosítására
nyelhető kö

De azo
megmenti a
magtár s ig
más haszná
bizonyos, a
készletlen fe
értékesíthet
hető lesz. I
resen eladl

Jó az
Só
Le
Eg
Jó
R
P